

Zasady obowiązujące w procedurze adopcyjnej realizowanej w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Adopcyjnym w Toruniu

Prowadzenie procedur związanych z kwalifikacją osób zgłaszających gotowość przysposobienia (adopcji) dziecka/dzieci i dobór rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu odbywa się w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, tj.:

- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.), zwanej w dalszej części „ustawą”;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej wydane na podstawie art. 175 powołanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka (Dz.U. Nr 272 poz. 1610).

Założenia wstępne

1. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu prowadząc procedurę adopcyjną kieruje się zasadą, iż przysposobienie może nastąpić jedynie dla dobra dziecka przysposabianego, tj. w jego najlepszym interesie.
2. Kwalifikując dziecko do przysposobienia należy je wysłuchać, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają, oraz stosownie do okoliczności uwzględnić jego zdanie.
3. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu przyjmuje kandydatów na rodziców adopcyjnych, którzy złożą pisemny wniosek o przysposobienie (wniosek o objęcie ich procedurą adopcyjną), o którym mowa w art.172 ust.6-8 ustawy, kandydaci mogą określić w nim swoje oczekiwania odnośnie:
 - wieku lub przedziału wiekowego dziecka lub dzieci,
 - płci dziecka lub dzieci,
 - stanu zdrowia dziecka lub dzieci.
4. Przy doborze rodzin dla zgłoszonych dzieci Ośrodek kieruje się zasadą, że pomiędzy przysposabiającym a przysposobionym powinna zachodzić odpowiednia różnica

wieku, tj. taka która zbliżona jest do różnicy wieku w przypadku rodzicielstwa naturalnego. Każdy przypadek rozpatrywany jest indywidualnie, w szczególności dopuszcza się odstępstwa od ww. reguły w przypadku gdy:

- zachodzi sytuacja łączenia rodzeństwa,
- jeden z małżonków przysposabia dziecko współmałżonka.

5. Ośrodek dokonując doboru rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka w pierwszej kolejności bierze pod uwagę małżonków (osoby zamierzających wspólnie przysposobić dziecko), jako środowisko wychowawczo-opiekuńcze najlepsze z punktu widzenia potrzeb dziecka, a dopiero w dalszej kolejności osoby samotne.
6. Pierwszeństwo w realizacji procedury adopcyjnej mają kandydaci przeszkoleni i zakwalifikowani przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu i jego Oddziały w Bydgoszczy, Inowrocławiu i Włocławku a w dalszej kolejności kandydaci zakwalifikowani i oczekujący w innych ośrodkach adopcyjnych na terenie kraju. W przypadku tych kandydatów warunkiem wpisania do rejestru kandydatów oczekujących na przysposobienie jest zgłoszenie pisemnego wniosku, z dołączonym świadectwem ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka i opinią kwalifikacyjną na rodzinę przysposabiającą oraz osobiste spotkanie z dyrektorem/zastępcą dyrektora-kierownikiem oddziału i pracownikiem merytorycznym Ośrodka. W celu poznania kandydatów, którzy uzyskali pozytywną opinię kwalifikacyjną w innym ośrodku adopcyjnym, mogą być przeprowadzone ponowne tematy spotkań zawarte w ocenie wstępnej kandydatów.
7. Osoby zgłaszające się do Ośrodka w celu przysposobienia dziecka są informowane o procedurze adopcyjnej i wymogach stawianych kandydatom (*załącznik nr 1 do Zasad*), kandydaci potwierdzają podpisem przyjęcie do wiadomości powyższych informacji.
8. Warunkiem rozpoczęcia procedury adopcyjnej jest złożenie przez kandydatów wniosku o objęcie procedurą adopcyjną zawierającego komplet informacji/danych, o których mowa w art.172 ust.6 ustawy wraz wymaganymi załącznikami wskazanymi w art.172 ust.7 ustawy i wyrażenie zgody przez każdego z kandydatów udział w procedurze adopcyjnej poprzez podpisanie stosownego „Oświadczenia”.
9. Ośrodek przeprowadza wstępną ocenę kandydata do przysposobienia dziecka oraz umożliwia mu rozpoczęcie szkolenia w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od dnia złożenia przez kandydata wniosku o objęcie procedurą adopcyjną wraz z wymaganymi dokumentami, o których mowa w art.172 ust.6 i 7 ustawy.
10. Dokumentacja dotycząca kandydatów do przysposobienia dziecka oraz dzieci zgłoszonych i zakwalifikowanych do przysposobienia prowadzona jest z

zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.155a ust.1 ustawy.

Wymogi stawiane wobec kandydatów na rodzinę adopcyjną

1. Przysposobić może osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych, jeżeli jej kwalifikacje osobiste uzasadniają przekonanie, że będzie należycie wywiązywała się z obowiązków przysposabiającego oraz posiada opinię kwalifikacyjną i świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny, chyba że obowiązek ten jej nie dotyczy. Między przysposabiającym a przysposobionym powinna istnieć odpowiednia różnica wieku.
2. Kandydatami na rodzinę adopcyjną może być para małżeńska (wspólnie przysposobić mogą tylko małżonkowie) lub osoba samotna. Możliwe jest przysposobienie dziecka przez jednego z małżonków za zgodą współmałżonka, w tym przysposobienie dziecka współmałżonka.
3. Kandydaci – małżonkowie pragnący przysposobić dziecko powinni tworzyć stabilny związek małżeński.
4. Wiek kandydata/ kandydatów powinien dawać szansę na sprawowanie opieki nad przysposabianym dzieckiem do osiągnięcia przez nie pełnoletności.
5. Kandydat/kandydaci winni mieć miejsce zamieszkania (zwykłego pobytu) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli przysposobienie wiąże się z przemieszczeniem dziecka poza granice Polski, to realizowana jest procedura adopcji zagranicznej.
6. Oboje małżonkowie (lub osoba samotna) powinni posiadać odpowiednią motywację do przysposobienia dziecka lub dzieci.
7. Kandydaci powinni legitymować się pełną zdolnością do czynności prawnych.
8. Niekaralność kandydatów powinna być potwierdzona informacją z Krajowego Rejestru Karnego oraz Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
9. Kandydatem (kandydatami) nie mogą być osoby, w stosunku do których orzeczono prawomocnym orzeczeniem sądu o pozbawieniu, zawieszeniu lub ograniczeniu władzy rodzicielskiej w oparciu o przepisy art.109-111 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.
10. Kandydaci powinni legitymować się zaświadczeniami lekarskimi potwierdzającymi, iż stan ich zdrowia umożliwia im właściwą opiekę nad dzieckiem.

11. W uzasadnionych przypadkach może być konieczne przedstawienie przez kandydata dodatkowego zaświadczenia lekarskiego wystawionego przez odpowiedniego lekarza specjalistę stwierdzającego, iż pomimo istniejącego schorzenia brak jest przeciwwskazań zdrowotnych do przysposobienia dziecka i sprawowania nad dzieckiem właściwej opieki.
12. Kandydaci powinni posiadać odpowiednie warunki materialne, pozwalające na utrzymanie kolejnego członka rodziny oraz zapewnienie dziecku odpowiednich warunków do jego prawidłowego rozwoju, potwierdzone przedstawieniem stałego źródła dochodu przez przynajmniej jednego z małżonków (w szczególności zaświadczenie o wysokości zarobków, oświadczenie o dochodach z gospodarstwa rolnego, kserokopia zeznania rocznego PIT, ewentualnie oświadczenie o wysokości dochodów).
13. Kandydaci powinni dawać gwarancję zapewnienia przysposobionemu dziecku odpowiednich warunków mieszkaniowych.
14. Kandydaci wyrażają pisemną gotowość poddania się procedurze adopcyjnej obejmującej: diagnozę psychologiczno-pedagogiczną, wywiad adopcyjny, ocenę wstępną a następnie szkolenie, kwalifikację na rodzica adopcyjnego.
15. Kandydaci zgłaszający się do Ośrodka przedstawiają dane oraz informacje niezbędne do realizacji procedury adopcyjnej, określone w art. 161 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej wydanym na podstawie art. 175 powołanej ustawy w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu adopcyjnego oraz wzoru karty dziecka.
16. Informacje składane przez kandydata do przysposobienia dziecka składane są pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Kandydaci przedstawiając informacje składają jednocześnie oświadczenie, iż świadomi są odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych oświadczeń.
17. Kandydaci diagnozowani w innym ośrodku adopcyjnym w związku z gotowością przysposobienia dziecka przedstawiają informacje o wyniku tej diagnozy, tj. opinię kwalifikacyjną na rodzinę adopcyjną oraz świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka.

Uwaga. Każdy wniosek kandydata/ kandydatów zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka rozpatrywany jest indywidualnie. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość odstąpienia od poszczególnych wymogów.

Przebieg procedury adopcyjnej

Procedura adopcyjna realizowana w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Adopcyjnym w Toruniu przebiega w kilku etapach.

1. **Etap pierwszy** obejmuje następujące działania:

- 1) zgłoszenie się kandydatów - rozmowa informacyjna, zaznajomienie z procedurą i wymaganiami stawianymi kandydatom,
- 2) złożenie wniosku i wymaganych dokumentów,
- 3) poddanie się ocenie wstępnej, w tym diagnozie psychologicznej i pedagogicznej,
- 4) wywiad w miejscu zamieszkania kandydatów,
- 5) etap ten kończy się sporządzeniem wstępnej oceny kandydatów dopuszczającej do szkolenia (*wzory dokumentów potwierdzających przeprowadzenie wstępnej oceny kandydatów – pozytywnej i negatywnej stanowią załącznik nr 2 do Zasad*).

2. **Etap drugi** obejmuje kandydatów, którzy uzyskali pozytywną wstępną ocenę Komisji Kwalifikacyjnej. Składa się z:

- 1) szkolenia indywidualnego kandydatów, uzupełnionego spotkaniami grupowymi, warsztatami
- 2) uzupełnienia i weryfikacji diagnozy wstępnej,
- 3) kwalifikacji - wydanie opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia dziecka. Opinia kwalifikacyjna może być pozytywna - kandydaci spełniają wymagania niezbędne do przysposobienia dziecka lub negatywna - kandydaci nie spełniają wymagań niezbędnych do przysposobienia dziecka (*wzory opinii kwalifikacyjnych – pozytywnej i negatywnej stanowią załącznik nr 3 do Zasad*).

Pozytywna opinia kwalifikacyjna ważna jest przez okres 36 miesięcy, licząc od dnia jej sporządzenia, chyba że w tym okresie Ośrodek wyda negatywną opinię kwalifikacyjną. W przypadku zaistnienia jakichkolwiek wątpliwości, co do okoliczności będących podstawą uzyskania pozytywnej opinii kwalifikacyjnej, Komisja Kwalifikacyjna może w każdym czasie, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o przysposobienie przed sądem opiekuńczym, cofnąć kandydatom do przysposobienia dziecka wydaną wcześniej pozytywną opinię kwalifikacyjną

3. **Etap trzeci** obejmuje okres oczekiwania na propozycję dziecka. Na tym etapie kandydaci zobowiązani są do uaktualniania swoich danych, niezbędnych w procedurze adopcyjnej.

4. **Etap czwarty** – przedstawienie dziecka. Pracownik Ośrodka przekazuje kandydatom wszelkie informacje i dane o dziecku, które są aktualnie w posiadaniu Ośrodka.
5. **Etap piąty** – kontakt kandydatów z dzieckiem. Kontakt jest monitorowany przez pracowników Ośrodka. Ośrodek umożliwia kandydatom kontakt z dzieckiem oraz udostępnia o nim informacje wyłącznie po ukończeniu przez kandydatów szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka i otrzymaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej oraz zakwalifikowaniu dziecka do przysposobienia, chyba że przysposobienie następuje między członkami rodziny (osobami spokrewnionymi lub spowinowaconymi).
6. **Etap szósty** – złożenie dokumentów adopcyjnych do właściwego sądu rodzinnego.
7. **Etap siódmy** (okres preadopcji) – powierzenie pieczy i opieka nad dzieckiem w miejscu zamieszkania kandydatów. Pracownicy Ośrodka nadzorują przebieg osobistej styczności z dzieckiem. Kandydaci zobowiązani są do utrzymywania stałego kontaktu z Ośrodkiem.
Na tym etapie kandydaci – składają również oświadczenie o gotowości ewentualnego przysposobienia w przyszłości rodzeństwa przysposabianego przez nich dziecka oraz deklarują wolę informowania ich w przyszłości o możliwości przysposobienia rodzeństwa przysposabianego przez nich dziecka (*załącznik nr 4 do Zasad*).
8. **Etap ósmy** – sądowa sprawa o przysposobienie.
9. **Etap postadopcyjny** – dobrowolne utrzymywanie kontaktów rodziny adopcyjnej z Ośrodkiem. W przypadku wystąpienia problemów na wniosek rodziny udziela się w Ośrodku pomocy, wsparcia i terapii.

Szkolenie kandydatów na rodziców adopcyjnych

1. Szkolenie kandydatów na rodziny adopcyjne realizowane jest na podstawie autorskiego programu Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu.
2. W uzasadnionych przypadkach istnieje możliwość przeprowadzenia szkolenia wyłącznie w trybie indywidualnych spotkań z kandydatami.
3. W przypadku podjęcia procedury adopcyjnej, mającej na celu przygotowanie do przysposobienia dziecka współmałżonka całość procedury, w tym przekazanie wybranych zagadnień związanych z przysposobieniem dziecka, odbywa się tokiem indywidualnym zgodnie z załączoną procedurą adopcji wewnątrzrodzinnej (*załącznik nr 5 do Zasad*).
4. Ukończenie przez kandydata szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka potwierdzane jest wystawieniem przez Ośrodek Świadectwa Ukończenia Szkolenia (*wzór świadectwa stanowi załącznik nr 6 do Zasad*).

5. Obowiązek legitymowania się Świadectwem Ukończenia Szkolenia nie dotyczy kandydatów do przysposobienia dziecka:
 - a) spokrewnionych albo spowinowaconych z dzieckiem lub
 - b) którzy wcześniej przysposobili rodzeństwo dziecka, lub
 - c) sprawujących nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą (rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka), z wyjątkiem osób lub małżonków, nie spełniających warunków dotyczących rodzin zastępczych w zakresie niezbędnych szkoleń, którym sąd powierzył tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej na podstawie art. 109 § 2 pkt 5 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.
- W przypadku tych osób odstępuje się od kwalifikacji kandydatów na szkolenie.
6. W przypadku kandydatów ubiegających się o przysposobienie kolejnego dziecka, którzy ukończyli już wcześniej szkolenie dla kandydatów do przysposobienia dziecka organizowane przez ośrodek adopcyjny i posiadają świadectwo ukończenia szkolenia, odstępuje się od kwalifikacji kandydatów na szkolenie.
7. Ukończenie szkolenia nie jest równoznaczne z uzyskaniem pozytywnej opinii kwalifikacyjnej na rodzica adopcyjnego.

Kwalifikacja kandydatów

1. Kandydaci, którzy ukończyli szkolenie przedstawiani są Komisji Kwalifikacyjnej Ośrodka, która wydaje opinię kwalifikacyjną o kandydatach, tj. udziela kandydatom do przysposobienia dziecka kwalifikacji na rodzinę adopcyjną (pozytywna opinia kwalifikacyjna) bądź odmawia udzielenia im takiej kwalifikacji (negatywna opinia kwalifikacyjna).
2. W przypadku wydania negatywnej opinii kwalifikacyjnej o kandydatach do przysposobienia dziecka opinia ta zawiera szczegółowe uzasadnienie przyczyn wydania negatywnej opinii i ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy.
3. W odniesieniu do negatywnej opinii kwalifikacyjnej kandydatom przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach i w trybie przewidzianym dla aktów lub czynności, o których mowa art.3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.
4. Odmowa udzielenia kwalifikacji na rodzinę adopcyjną (negatywna opinia kwalifikacyjna) nie pozbawia kandydatów możliwości ponownego ubiegania się o kwalifikację na rodzinę adopcyjną w Ośrodku, o ile przyczyna negatywnej kwalifikacji ustanie.
5. W przypadku powstania jakichkolwiek wątpliwości, w szczególności zaistnienia nowych przesłanek i okoliczności, mogących mieć wpływ na proces adopcyjny Komisja Kwalifikacyjna może w każdym czasie (do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o przysposobienie) zweryfikować swoją decyzję i cofnąć wydaną już kandydatom kwalifikację.

6. Pozytywna opinia kwalifikacyjna ważna jest 36 miesięcy, licząc od dnia jej sporządzenia, chyba że w tym czasie ośrodek wyda negatywną opinię kwalifikacyjną. Jeżeli po upływie 36 miesięcy od uzyskania kwalifikacji na rodzinę adopcyjną, kandydaci nadal oczekują na dziecko, Komisja Kwalifikacyjna Ośrodka dokonuje aktualizacji udzielonej kandydatom kwalifikacji na rodzinę adopcyjną. Aktualizacji dokonuje się na podstawie ponownego wywiadu adopcyjnego w miejscu zamieszkania kandydatów oraz uaktualnienia danych, informacji oraz dokumentów przedłożonych przez kandydatów wraz z wnioskiem o objęcie ich procedurą adopcyjną, w szczególności dotyczy to informacji o: źródle i wysokości dochodów, stanie zdrowia i niekaralności kandydatów, z bazy danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. W uzasadnionych przypadkach Komisja Kwalifikacyjna może podjąć decyzję o ponowieniu diagnozy psychologicznej i pedagogicznej kandydatów. W oparciu o przeprowadzoną aktualizację Komisja Kwalifikacyjna ponownie sporządza opinię kwalifikacyjną o kandydatach do przysposobienia dziecka.
7. W przypadku ubiegania się o przysposobienie kolejnego dziecka, ponawia się wywiad adopcyjny oraz dokonuje się diagnozy psychologiczno-pedagogicznej. Kandydaci składają w Ośrodku dokumenty niezbędne do procedury adopcyjnej, a Komisja Kwalifikacyjna dokonuje ponownej kwalifikacji na rodzinę adopcyjną.
8. W przypadku realizacji adopcji wewnątrzrodzinnej procedura adopcyjna obejmuje także dziecko przysposabiane przez jednego z małżonków. Rodzina zobowiązana jest do wcześniejszego przygotowania dziecka i omówienia z nim sytuacji rodzinnej. W czynnościach procedury wewnątrzrodzinnej (diagnoza rodziny, relacje rodzinne, motywacja) zobowiązany jest uczestniczyć współmałżonek – rodzic dziecka.
9. Ośrodek nie wydaje kandydatom dokumentów wewnętrznych, takich jak: diagnoza psychologiczna, pedagogiczna, wstępna ocena kandydatów, opinia kwalifikacyjna (z wyjątkiem negatywnej wstępnej oceny oraz negatywnej opinii kwalifikacyjnej), świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka, świadectwo niekaralności. Dokumenty te są przekazywane do sądu lub innego ośrodka adopcyjnego, do którego zwrócili się kandydaci. Ośrodek zwraca kandydatom tylko dokumenty złożone przez nich w trakcie procedury adopcyjnej: życiorysy, zaświadczenia lekarskie, odpisy aktów stanu cywilnego, zdjęcia, zaświadczenia o dochodach, opinie, referencje itp.

Uwagi końcowe

1. Okres oczekiwania na przysposobienie dziecka liczy się od momentu złożenia przez kandydatów w Ośrodku wniosku o objęcie procedurą adopcyjną wraz z kompletem wymaganych dokumentami.
2. Dokonując doboru kandydatów do dziecka Ośrodek bierze szczególnie pod uwagę:
 - staż oczekiwania kandydatów,
 - oczekiwania kandydatów odnośnie płci, wieku, zdrowia, liczby dzieci,
 - predyspozycje osobowościowe kandydatów,

- miejsce zamieszkania kandydatów i rodziny biologicznej dziecka,
 - możliwości finansowe rodziny zabezpieczające potrzeby psychiczne, zdrowotne, edukacyjne, a także inne indywidualne potrzeby dziecka,
 - łączenie rodzeństwa biologicznego,
 - wiek kandydatów na rodziców adopcyjnych.
3. Kandydaci mają możliwość korzystania ze wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej ze strony Ośrodka także w okresie postadopcyjnym.